

opusdei.org

Foarte umani, foarte divini (XI): Atunci, lumea îți vorbește

Temperându-ne dorința cunoașterii ni se permite să atingem realitatea și să fim suflete contemplative în mijlocul lumii.

12.04.2022

Sunt posibile diverse unghiuri de atac pentru a aborda o problemă. În fața unui mare banchet, cu o multitudine de mâncăruri, de culori, de decoruri și materiale, privirea

uimită a unui fotograf nu are nicio legătură cu cel plin de anxietate, de lăcomie. Dacă ne gândim la situații mai obișnuite, nu privim prima pagină a unui ziar la fel cum contemplăm un apus de soare. Diferența nu ține numai de circumstanțele momentului sau obiectele contemplate. Ceea ce ne deosebește privirile, este, în realitate, ceva mult mai profund, în raport cu apropierea noastră de lume.

Întreaga predicare a sfântului Josemaría ne încurajează să fim „suflete contemplative, foarte implicate în problemele acestei lumi”^[1]. Pentru a face aceasta, trebuie să învățăm să privim realitatea într-un fel nou: o privire care nu se limitează la un singur aspect, fragmentul util, a ceea ce avem în fața noastră; o privire care nu încearcă să-și însușească pur și simplu ori să posede ceea ce este luat în calcul. Privirea contemplativă, într-adevăr,

nu este o privire egoistă nici posesivă: este transparentă, senină, receptivă, generoasă. Pentru cel care înțelege să trăiască cu Dumnezeu, a învăța să privească astfel nu este o opțiune. Numai transformându-ne privirea vom putea descoperi scânteia divină în tot ce ne înconjoară și vom sesiza adevărul profund al lucrurilor și al *evenimentelor*, „*deoarece în el avem viața, mișcarea și ființa*” (Fap 17,28).

Este interesant de constatat că în momentul indicării eventualelor subiecte pentru formarea tinerilor, fondatorul Opus Dei a scris: „Mortificarea exterioară, în mod special privirea; mortificarea interioară, în mod special *curiozitatea*” ^[2]. Aceste două aspecte, intim legate de viața contemplativă, fac parte din virtutea cumpătării în ceea ce privește dorința de a ști, una dintre cele mai puternice ancorate în natura noastră. Chiar dacă în

limbajul comun cuvântul „cumpătare” este asociat cu ideea de limită, acest punct de vedere este destul de incomplet. Cuvântul latin *temperare*, de unde vine termenul pe care noi îl folosim, semnifică „a amesteca lucrurile în proporția bună”. Astfel, cel care este cumpătat în dorința lui de a ști nu se lasă absorbit de iminent, ci reușește întotdeauna să-l depășească. El dezvoltă o atitudine deschisă, atentă și liniștită, care îl predispune să atingă profunzimea lucrurilor. Atunci lumea îi vorbește.

O privire curioasă

Există o privire care, înainte de a fi moderată de cumpătare, ar putea fi comparată cu un fluture care zboară din floare în floare. Este atitudinea celui care nu se oprește asupra a ceva decât atâta timp pentru a-și satisface curiozitatea și să ia de acolo ce are poftă. Această privire nu caută

să sesizeze realitatea, mai ales în profunzimea ei, ci mai degrabă plăcerea legată de un gust fugitiv, sau percepția sensibilă, datorită unei noi știri asupra problemelor lumii. Este ceea ce sfântul Ioan numește „concupiscenta ochilor”(1 In 2,16) și câteva secole mai târziu sfântul Toma de Aquino „*curiositas*”^[3]. Pentru acesta, polul opus pentru „*curiositas*” ar fi „*studiositas*” ce constă în găsire dozei juste, cu siguranță, ca o parte a cumpătării în dorința noastră de a ști. „*Studiositas*” nu caută pur și simplu să stabilească o limită, ci are în vedere să îndepărteze obstacolele ce ne împiedică să avem o cunoaștere mai profundă; nu-și menajează efortul și oboseala proprie în tot procesul instruirii.

Să cedezi la „*curiositas*” ar putea părea fără mare transcendență și să nu se exercite decât o influență doar la periferia existenței noastre. Ce

rușine aș putea suferi din simplul fapt de a merge peste tot cu ochii larg deschiși, pentru a înțelege bine ceea ce văd? Să ascultăm ceea ce spune Isus referitor la acest subiect:

„Candela trupului este ochiul. Deci, dacă ochiul tău este sănătos, tot trupul tău va fi plin de lumină” (Mt 6,22). Dacă ochiul ne luminează întregul corp, privirea ni se repercutează asupra inimii noastre. Dar se întâmplă că aproape fără ca noi să știm „*curiositas*” își înfige din ce în ce mai profund rădăcinile în noi. Deseori suntem ușor conștienți de această dispersiune în lumea rețelelor sociale sau pe internet: ne surprindem alunecând de la o pagină la alta, fără să știm măcar ce căutăm. Această privire obișnuită să divagheze va genera poate o neliniște a spiritului ce se manifestă printr-o logoree imprudentă, o necugetare sau un rău interior.

În acest sens, o privire care merge de acolo colo „poate fi simptomul unei adevărate deznădăcinări; poate însemna că persoana a pierdut capacitatea de a locui în ea însăși” ^[4]. Mai mult sau mai puțin conștienți de vidul nostru interior, căutăm să fugim spre exterior, spre lumea distracțiilor și, paradoxal, abandonăm singurul loc în care îl putem găsi pe cel care ne poate stinge setea. Sfântul Augustin exprimă astfel această experiență: „Or, tu erai înăuntrul meu și eu în afara mea, iar eu acolo te căutam; eu urmăream din urâtenia mea frumusețea creaturilor tale. Tu erai cu mine și eu nu eram cu tine, reținut departe de tine de tot ceea ce fără tine nu ar fi decât neant” ^[5].

Iată de ce, pentru ca privirea noastră să penetreze profunzimea realității, trebuie pus în mișcare un proces de discernământ, deschizându-ne ușa lumii noastre interioare: să ne oprim,

să reflectăm, fără grabă. De exemplu, înainte de a vedea un video sau un episod dintr-un serial atractiv, este bine să ne întrebăm dacă este exact ceea ce vrem să facem în acest moment. Cel ce știe să îndepărteze ceea ce ar putea face rău sufletului său, ori pur și simplu să-l împiedice să crească, „își dă seama că sacrificiul său nu este decât aparent, pentru că trăind astfel [...] se eliberează de multă robie și revine în intimitatea inimii sale, să savureze întreaga iubire a lui Dumnezeu” ^[6].

„Să te distrezi. - Ai nevoie să te distrezi!... Deschide mari ochii ca să pătrundă bine imaginile lucrurilor”, scria sfântul Josemaría, provocându-l pe cititor. Apoi adaugă imediat: „Închide-i de tot! Să ai, prin urmare, o viață interioară; vei vedea atunci, sub culori și cu un relief de nebănuit, minunățiile unei lumi mai bune, a unei lumi noi; iar tu vei vorbi cu Dumnezeu” ^[7]. Natural, fondatorul

Opus Dei nu pretinde să nu privim nimic niciodată ori să evităm să ne impregnăm cu o realitate despre care spune că este locul întâlnirii noastre cu Dumnezeu. El spune mai degrabă că această privire exterioară este în realitate legată de lumea noastră interioară, contribuind în același timp să-i dea o formă, ori cea mai bună ori cea mai rea.

Privirea interesată

O privire nemoderată de cumpătare poate de asemenea, fără voia noastră, să se impregneze cu un interes egoist, posesiv, asemănător celui al unui animal în căutarea prăzii. „Amintește-ți că este o prostie ochiul rău!” (Si 31,13), ne previne Sfânta Scriptură. Ca privirea care flutură din floare în floare, această privire prădătoare nu este pur și simplu un fenomen superficial; ea revelează adesea un raport în lume, ce provine din străfundul persoanei.

Este vorba despre atitudinea celui care vede totul sub prisma intereselor sale și care, prin urmare, judecă lumea în măsura beneficiilor pe care le poate avea. Pare să aibă o inimă de gheață, să nu aibă nicio viziune, toate celelalte puncte de vedere devenind opace.

Lipsa de cumpătare este distructivă: îl face pe om parțial și insensibil pentru a observa calm realitatea și oamenii, cu toate nuanțele lor. Acest lucru se repercutează asupra deciziilor sale, deoarece necunoașterea anturajului este un obstacol pentru a reuși. Mâncăciosul, de exemplu, este interesat de căutarea plăcerilor papilelor gustative; la un banchet este incapabil să sesizeze creativitatea și frumusețea din jurul său. El va căuta bucata cea mai mare sau ceea ce îi va produce experiențele cele mai puternice, dar nu este capabil să se

bucure cu adevărat, nici să aibă cu ceilalți o conversație benefică.

Privirea interesată are o influență și în raporturile cu ceilalți. Cel care nu a reușit să aibă o privire liberă, tinde să-i privească pe ceilalți în funcție de avantajele pe care le poate obține din partea lor, de favorurile pe care le pot cere. Prima sa reacție nu este să-l privească pe celălalt în ochi și să-l întrebe cum se simte, de ce are nevoie, dacă l-ar putea ajuta cu ceva; nu mai mult decât să-i observe unicitatea ori farmecul personalității sale. Această orbire a spiritului, această incapacitate de a vedea urma divină la cei care ne înconjoară, nu vine dintr-o confuzie legată de sensibilitate, ci dintr-o privire deformată, adormită de o lipsă de cumpătare. „Inimile noastre se pot lega de adevărate sau false comori, ele pot găsi un repaus autentic, ori să adoarmă, devenind leneșe sau amorțite”, spunea Papa Francisc în

mesajul său pentru o Zi Mondială a Tineretului. „Câtă forță în această capacitate de a iubi și de a fi iubit! Nu permiteți ca această valoare prețioasă să fie falsificată, distrusă ori desfigurată. Așa se întâmplă când instrumentalizarea aproapelui pentru scopurile noastre egoiste apare în relațiile noastre” [8].

Câteva fructe ale cumpătării

Cel care are o privire pură vede lumea cu ochi noi și descoperă minunății surprinzătoare. Moderația eliberează și purifică inima; facilitează o relație senină cu ceilalți și cu lucrurile; face să crească în noi un interes sincer, care nu se lasă păcălit de aparențe, nici nu este forțat să facă judecăți superficiale. Primul efect al cumpătării este „liniștea sufletului”, consecința ordinii interioare a persoanei [9]. O privire detașată și pură se fixează pe adevăratele comori în care poate găsi

o odihnă autentică. O cale, care să sporească această sensibilitate, constă în a privi lumea datorită oamenilor capabili să perceapă nuanțele bogate și variate ale realității, cum sunt artiștii și poeții. Cine nu-și amintește de o convorbire cu cineva care, prin opinia sa asupra unei opere de artă, ne-a făcut să descoperim noi tonalități în lume?

Alt fruct este capacitatea de a ne concentra forțele asupra proiectelor noastre. A nu ne privi telefonul sau a nu intra pe internet în timpul muncii sau al studiului pot părea lucruri de mică valoare, fără consecință în cadrul vieții noastre. În realitate, acest gen de mici renunțări poate să se reveleze decisiv pentru a ne concentra, cu toate forțele noastre, pe ceea ce vrem să facem și să ducem la bun sfârșit. A spune „nu” la o mie și una de treburi ce ne pot dispersa spiritul nostru, înseamnă să spui „da” la ceea ce este important cu

adevărat. În afară de aceasta, acest efort ne dezvoltă interioritatea și, cu timpul, contribuie la a demasca ceea ce este superficial, ca o pierdere de timp și de libertate. „Viața regăsește atunci nuanțele pe care necumpătarea le estompa; noi suntem în măsură să ne ocupăm de ceilalți, să împărtășim cu toată lumea ceea ce ne aparține, să ne consacram sarcinilor importante” ^[10].

Privirea detașată senină și transparentă ne face capabili mai mult decât altceva să descoperim adevărata frumusețe a ceea ce există. Să trăiești cumpătarea înseamnă să te bucuri, mai mult sau mai puțin, la fel de mult de lucrurile spirituale cât și de lucrurile sensibile. Un raport liber în lume, liber în căutarea nerăbdătoare a plăcerii ori a autoafirmării, ne convinge să înțelegem adevărul lucrurilor și al persoanelor și ne permitem să descoperim frumusețea inclusă în

ceea ce este delicat și discret. „S-a spus, nu fără motiv, că numai cel care are o inimă pură este capabil să râdă cu adevărat. Nu este mai puțin adevărat că numai cel care contemplă lumea cu o privire pură este capabil să înțeleagă frumusețea”^[11]. Omul temperat pătrunde totul mai în detaliu, în adevărul lucrurilor: lumea îi vorbește despre Dumnezeu. De aceea cel care se avântă în această aventură se va recunoaște, cu timpul, în acea exclamație a sfântului Josemaría: „Dumnezeul meu! În tot ce văd, găsesc har și frumusețe”^[12].

^[1] Sfântul Josemaría, *Instrucțiune pentru Opera Sfântului Mihai*, 8 dec. 1941, nr. 70.

[2] Sfântul Josemaría, *Instrucțiune pentru Opera Sfântului Rafael*, 9 ian. 1935, nr. 135.

[3] Sfântul Toma din Aquino, *Suma Teologică*, II-II, q. 167, a. 1 ad 2; a. 2 ad 1.

[4] Cf. J. Pieper, *Virtuțile fundamentale*, Rialp, Madrid 2007, p. 291.

[5] Sfântul Augustin, *Confesiuni*, X, 27, 38.

[6] Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 84.

[7] Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 283.

[8] Papa Francisc , Mesaj 31 ian. 2015.

[9] cf. J. Pieper, *Virtuțile fundamentale*, p. 224, referindu-se la sfântul Toma din Aquino.

[10] Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 84.

[¹¹] J. Pieper, *Virtuțile fundamentale*, p. 249.

[¹²] Sfântul Josemaría, *Forja*, nr. 415.

Maria Schoerghuber

pdf | document generat automat din
<https://opusdei.org/ro-ro/article/foarte-umani-foarte-divini-xi-atunci-lumea-iti-vorbeste/> (25.03.2025)